

Sjøen i SKYENE

Med naturens skjønnhet og lokalbefolkningens fargerike kultur, tar Titicacasjøen garantert pusten fra deg. Bokstavig talt. TEKST OG FOTO: RUNAR LARSEN

Tolken Broz Tito smiler lurt i det vi hopper av båten på øya Taquile langt ute på verdens høyeste innsjø, ikke langt fra grensen til Bolivia.

- Kan du strikke?
- Nei, hvordan det?
- Her på øya har de nemlig et ordtak: «Den mannen som ikke kan strikke, han er ingen mann».

SOM ET SPEILBILDE. Spol to timer tilbake. Sola steiker og lufta er knusktørr. En kopp med *mate de coca* (kokate) må til for å kurere en gryende hodepine. Litt rolig akklimatisering, og vi er klare for å utforske verdens høyeste seilbare innsjø. Som et innlandshav i tynn luft, vakker natur og fantastiske kulturopplevelser nesten 4000 meter til værs er Titicacasjøen et vidunderlig underverk.

På 3800 høydemeter ligger sjøen som et enormt speilbilde av omgivelsene mellom Peru og Bolivia. Når været er på sitt klareste og sjøen blank, er det helt umulig å skille mellom vann og himmel. Vi er på vei med båt fra storbyen Puno ved sjøens bredd, et hektisk sentrum for turister på vei til eller fra det samme vannet. Foruten Machu Picchu er Titicacasjøen en av Perus aller mest populære turistattraksjoner. De fleste besøkende tar inn på hotell i Puno, haster ut på dagsbesøk – og drar videre nesten før eventyret har begynt. Men om det er et sted i landet du skal unne deg god tid, er det nettopp her. Selv har vi et par dager til rådighet, og tøffer rolig ut på det enorme vannet i retning øya Taquile som er kjent for sine håndverkstradisjoner, før vi er lovet ankomst på en flytende øy senere på dagen.

STRIKKENDE MENN. I flere tusen år har håndverkere holdt til på øya. Det lokale språket er quechua, mens spansk snakkes

◀ **HØY PÅ STRÅ:** Titicacasjøen er som en reise tilbake i tid. Victor drar ut på sjøen for å sette garn hver dag.

▲ STRIKKENDE MANN: På øya Taquile begynner guttene å strikke i seksårsalderen. Den store svenneprøven skjer når de skal lage sin egen lue før bryllupet.

► **JORDBRUK OG BRØDERI:** Håndarbeid i dramatisk natur. Beboerne på Taquile er kjent som kontinentets beste vevere. Helt til høyre: En bondekvinne utenfor hjemmet sitt på fastlandet

dekorert hodepyrd i hvitt, som er litt enklere enn den røde lua til en gift mann.

– Når jeg skal gifte meg må jeg lage en ny. Den må jeg ta med til min kommende svingerfar, for at han kan sjekke om jeg holder mål. Du skjønner, her på Taquile stoler vi ikke på menn som ikke kan strikke, smiler Hector.

Maskene i lua må være perfekt utført. Svingerfar kan visstnok undersøke håndverket nøye, og den store testen er om lua holder på vann. Men Hector er ikke nervøs på vegne av egne ferdigheter foran utfordringen som kan ta to-tre måneder.

– Jeg har strikket siden jeg var seks år. Så det går nok bra. Men jeg har uansett ingen kone i sikte, sier han.

FLYTENDE ØYER. Produktene selges til besøkende turister, og eksporteres. Foruten håndarbeid er det landbruk som gjelder. På spesialkonstruerte terrasser dyrker de poteter, som de igjen bytter med andre produkter på fastlandet. Hector og familien demonstrerer villig sine strikke- og veveteknikker, serverer nystekt ørret – og en ny, nødvendig kopp mate de coca. En niaring taster på mobiltelefonen samtidig som han strikker på et par fingervotter. Det moderne samfunnet kommer sakte nærmere, men samtidig blir de gamle tradisjonene godt tatt vare på.

Øyhopping på nesten 4000-høydemeter er sprettent og uforutsigbart. Spesielt når vi noen timer senere lander på Uros – øyer laget av siv. En blidspent dame i fargerike ullklær kysser oss på kinnet så fort vi har satt beina på land.

– Velkommen til mitt paradys, stråler Kristina Suana – og viser oss til ”hotellrommet”.

Inne i en stråhytte skal vi overnatte på en madrass av strå. Hytta står støtt på en øy – laget av strå.

– En gang hadde jeg en overnattingsgjest som ikke trodde på at øya var flytende. Han var sikker på at det bare var tull. I løpet av natta ble det sterk vind, og den delen han sov på drev bortover sjøen. Vi har 12 anker som holder øya på plass nå, flirer vertinnen.

Før hun blir alvorlig:

– Vær forsiktig med levende ild. En liten gnist er nok til at alt tar fyr. Svosj! På kort

TEMA PERU

også. Stedet var nesten helt isolert fra omgivelsene fram til 50-tallet, siden det tross alt tok flere dager å padle inn til de store bebyggelsene på fastlandet. I dag er turisme en av de største inntektskildene, men tradisjonene virker å være bemerkelsesverdig intakt – og har fått plass på UNESCOs liste over verneverdige kulturarv. Med elementer og teknikker fra pre-inka sivilisasjonen, er det en levende arv fra tiden før spanjolernes inntog.

– De er kjent som Sør-Amerikas beste vevere. Men det mest spesielle er at alle menn går rundt og strikker, forklarer Broz i det vi vandrer rolig forbi en kvinne som spinner på garn.

– Her holder de alltid på med håndarbeid. Menn lager skjørtet til kona. Kona lager beltet til mannen.

Det er sparsomt med turister denne formiddagen. De fleste er nemlig på snarvisitt ved de flytende øyene, før de ankommer Taquile senere på ettermiddagen. Med lengre tidsskjema og motsatt plan kan vi nyte naturen i stillhet, og komme tettere innpå lokalbefolkningen.

De 2000 fastboende flytter sjelden vekk fra øya, og gifter seg som regel med andre fra samme kultur. 23-åringen Hector Huata Marqa er fortsatt ugift.

LUETESTEN. – Du kan se det på lua mi, røper han – og viser fram en møysommelig

«Her på Taquile stoler vi ikke på menn som ikke kan strikke»

▲ **VEDLIKEHOLD:** Tre gang i måneden må beboerne ut for å sanke siv og legge nye lag på sine flytende øyer. Ellers blir det vått!

▲ **VENNLIG VERT:** Kristina Suana er født og oppvokst på flytende øyer, og synes det er morsomt å invitere turister til sitt rike ute på Titicacasjøen.

tid kan hele øya stå i fyr. Det brenner som papir, advarer hun.

HØY PÅ STRÅ. Uros er navnet på de flytende øyene du finner flere steder i Titicacasjøen. Trolig var det ayamarafolket, som ble drevet på flukt under inkatiden etter en tid som sjønómader, som til slutt valgte å ankre opp. Båten ble med andre ord til en øy. I dag er deler av øyene svært kommersielle med tanke på turistbesøk, spesielt i kort avstand fra Puno, mens helt autentiske og fullstendig isolerte øyer ligger spredt rundt i den veldige sjøen. Hos Kristina er mye lagt til rette for vestlige gjester over et område på størrelse med en liten leilighet i Norge. Men uten at familiens gamle tradisjoner utfordres. Håndarbeid og fiske er fortsatt de viktigste gjøremålene. Hva med å flytte til fastlandet?

– Aldri i livet! Vi har jo vokst opp med dette livet, og alt skal være så autentisk som mulig. Når jeg må til Puno eller på reise andre steder i Peru, sover jeg alltid dårlig. Det føles klaustrofobisk å være innestengt på den måten, synes hun.

Sammen med mannen Victor har hun bygd opp øya bokstavelig talt med egne hender. Hver tredje måned må de legge nye lag slik at hjemmet ikke skal synke. Sivet gror i

store skoger ute på sjøen, i samme område hvor Victor driver fiske hver eneste dag. Barna går på skole. Også den flytende. Noen padletak unna holder bensinstasjonen dem med drivstoff. Foruten en hektisk time på formiddagen når dagsturistene kommer inn i hopetall, er livet rolig her ute.

– Livet er best på en flytende øy, synes ekteparet og forteller om den nederlandske familien som kom på dagsbesøk, men ble værende i 14 dager. Vi skjønner dem godt.

Følelsen av å oppholde seg på en øy av siv er merkelig befriende, det begrensede området til tross. En overnatting på Uros er overnatningsopplevelsen du sent vil glemme. I drømmeland blir øya tatt av vinden, og vi driver rolig rundt på sjøen i uendelige tider.

Titicacasjøens magi gjør at det er lett å bli høy på strå. ■

▼ **TURISTER:** Frokost med cocate og frukt.

Fakta Titicacasjøen

► Komme dit

Fly fra Lima til Juliaca (1,5 time) ca. en time fra selve sjøen med LAN (www.lan.com), fra kr 1500 tur-retur. Det går også billige busser fra f. eks Cusco til Puno ved sjøens bredd (6 timer), fra kr 50 for liggesete.

► Om Titicacasjøen

Regnes som verden høyeste navigerbare innsjø. Vannet dekker over 800 km², og er delt av Bolivia og Peru på 3800 høydemeter. Isla del Sol på boliviansk side er i følge legenden fødestedet til den første inkakongen, Manco Capac. Den største attraksjonen er de flytende øyene *uros*, bygget på siv. De ligger i nærheten av **Puno**. Da Thor Heyerdahl laget sine båter til Ra-ferden, brukte han sivbåtene herfra som inspirasjon, og en av hans båtbyggere bor fortsatt i området.

► Høydepunkt

For dagsbesøk er det bare å møte opp ved havna en gang på formiddagen og bli med ut til de forskjellige øyene. Taquile og Amantani er de mest interessante, foruten de flytende øyene. Skal du overnatte på uros trengs litt mer planlegging. Vi reiste gjennom **Coex Amazon** (www.coexamazon.com) som hjelper deg med å sette sammen en tur. Regn med kr 1000 for en charterbåt per dag. Kost og losji på de flytende øyene fra kr 300 per person.